

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
УРУССИНСКОГО СЕЛЬСКОГО
ПОСЕЛЕНИЯ ЮТАЗИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
с.Старые Уруссу, ул.Советская, д.16в,
, 423960

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЮТАЗЫ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
УРЫССУ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ
Иске Урыссу авылы, Совет урамы, 16в
йорт, 423960

Тел.:(85593) 4-42-31, факс:4-42-10, e-mail: Uruss.Utz@tatar.ru

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

№ 13

КАРАР

24 июнь 2016 ел

2020 елга кадәр Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының
Урыссу авыл жирлеге транспорт инфраструктурасы системасын комплекслы
үстерү программасын раслау турында

2014 елның 29 декабрдәге «Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында»гы 456-ФЗ санлы Федераль закон; Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2015 елның 25 декабрдәге «Жирлекләрнең, шәһәр округларының транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларына карата таләпләрне раслау турында» 1440 санлы карары; Татарстан Республикасы Президенты Р. Н. Миңнехановның 2016 елның 6 июндәге «Муниципаль берәмлекләрнең транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программасын эшләү турында»гы 326661-МР санлы күрсәтмәсе нигезендә, Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Урыссу авыл жирлеге башкарма комитеты **КАРАР БИРӘ**:

1. Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Урыссу авыл жирлегенең транспорт инфраструктурасы системаларын 2020 елга кадәр комплекслы үстерү программасын расларга.

2. Әлеге карарны түбәндәге веб-адрес буенча «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында» урнаштыру юлы белән игълан итәргә: <http://pravo.tatarstan.ru> һәм Ютазы муниципаль районының рәсми сайтында интернет-телекоммуникация челтәрендә түбәндәге веб-адрес буенча урнаштырырга: www.yutaza.tatar.ru

3. Әлеге карарның үтәлешен үз контролемдә тотам.

Урыссу авыл жирлеге башлыгы

Р.С. Мөхәмәтжанова

**2020 ЕЛГА КАДӘР ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЮТАЗЫ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫНЫҢ УРЫССУ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН
КОМПЛЕКСЛЫ ҮСТЕРҮ ПРОГРАММАСЫ**

Иске Урыссу ав., 2016 ел

ЭЧТӨЛӨК

1. ПРОГРАММА ПАСПОРТЫ-----	3
2. ГОМУМИ МӨГЪЛҮМАТЛАР-----	4
3. ЖӨМӨГАТЬ ТРАНСПОРТЫ-----	5
4. УРАМ_ЮЛ ЧЕЛТӨРЕ-----	6
5. ТРАНСПОРТ КОМПЛЕКСЫН ҮСТЕРҮ ӨСТЕНЛЕКЛӨРЕ -----	9
6. УРАМ-ЮЛ ЧЕЛТӨРЕН ОПТИМАЛЬЛӨШТЕРҮ -----	11
7. ТРАНСПОРТНЫ КУЮ ҺӘМ ОЗАК ВАКЫТ САКЛАУ УРЫННАРЫН ОЕШТЫРУ -----	12
8. ЖӨЯҮЛЕЛӨР УРАМНАРЫ ҺӘМ ВЕЛОСИПЕД ЮЛЛАРЫ СИСТЕМАСЫН БУЛДЫРУ: МӨМКИНЛЕКЛӨРЕ ЧИКЛӨНГӨН ЗАТЛАР ӨЧЕН КИРТӨСЕЗ МОХИТ ТӨЭМИН ИТУ -----	13

2020 ЕЛГА КАДӘР ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЮТАЗЫ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ КУСИНО АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ ТЕРРИТОРИЯСЕНДӘ ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫ СИСТЕМАЛАРЫН КОМПЛЕКСЛЫ ҮСТЕРҮ ПРОГРАММАСЫ ПАСПОРТЫ

Исеме

2020 елга кадәр Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Урыссу авыл җирлеге транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программасы

Проектның инициаторы (муниципаль заказчы)

Ютазы муниципаль районы Урыссу авыл җирлеге башкарма комитеты

Программаның урнашу урыны

Россия, Татарстан Республикасы, Ютазы муниципаль районы, Урыссу авыл җирлеге

2020 елга кадәр чорга Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Урыссу авыл җирлегенә транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программасы түбәндәге документлар нигезендә эшләнә;

- 2014 елның 29 декабрәдәге « Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында»гы 456-ФЗ санлы федераль закон;

- Россия Федерациясе Хөкүмәтенә 2015 елның 25 декабрәдәге "Жирлекләренә, шәһәр округларының транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында"гы 1440 санлы карары белән;

-Татарстан Республикасы Президенты Р. Н.Миңнехановның 2016 елның 6 июнендәге «Муниципаль берәмлекләренә транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программасын эшләү турында»гы 326661-МР санлы йөкләмәсе.

Программага транспорт инфраструктурасын булдыру һәм үстерү, әлеге системаларның ышанычлы эшләвен арттыру буенча беренчел чаралар һәм Ютазы муниципаль районының Урыссу авыл җирлегендә кешеләр яшәү өчен уңайлы һәм имин шартлар тәэмин итү керә

Гомуми мәгълүматлар

Әлеге муниципаль берәмлек районның көнчыгыш өлешендә урнашкан. Ютазы муниципаль районының Урыссу авыл җирлеге " Урыссу шәһәр тибындагы поселогы «муниципаль берәмлеге, Абсәләм, Бәйрәкәтамак, Дымтамак, Ташкичү авыл җирлекләре һәм Башкортостан Республикасы белән чиктәш.

Урыссу авыл җирлегенә Ютазы районының урнашу системасында урнашуы.

Жирлек территориясе составына түбәндәге торак пунктлар керә: Иске Урыссу авылы, Байларово авылы, Каклыкүл авылы, Аксыкүл поселогы, Исмәт тимер юл разъезды поселогы. Жирлекнең административ үзәге-Иске Урыссу авылы. Авыл җирлеге

үзәгеннән районның административ үзәгенә - Урыссу шәһәр тибындагы поселогына кадәр ара яқынча 5 км тәшкил итә.

Урыссу авыл җирлегендә 2016 елда халык саны 1325 кеше – Ютазы районының гомуми халкының 6,32% тәшкил иткән.

Ютазы районы халкы санының муниципаль берәмлекләр киселешендә бүленүе.

Ютазы районы уртача дәрәжәдә урбанизация белән характерлана-бу өлешкә яқынча 50% тулысынча Урыссу ш.т. б. халкы керә. Урыссу авыл җирлеге районда халык саны буенча өченче урында тора. Урыссу авыл җирлеге территориясе мәйданы-71,23 км², халык тыгызлыгы-18,6 кеше/км². Бу мәғлүматлар тыгызлыгы 27,62 кеше/км² булган район күрсәткечләрәннән артмый.

Транспорт комплексы.

Тышкы транспорт.

Җирлек территориясендә тышкы транспорт бер төрдә - автомобиль транспортында. Торак пунктта тышкы транспорт зур күләмдә түгел.

Җирлекнең район һәм республика үзәкләре, күрше район муниципаль берәмлекләре белән элементәсе яғыннан тышкы транспорт зур әһәмияткә ия. Барлығы җирлек аша региональ әһәмияттәге бер автомобиль юлы уза.

Региональ әһәмияттәге "в.Стәрле – Каразирек – Урыссу" автомобиль юлы Иске Урыссу авылын төньякка таба Дымтамак авыл җирлеге белән тоташтыра, аннан соң Бәйрәкүтамак һәм Иске Каразирек авыл җирлекләрен Азнакай районы чигенә кадәр тоташтыра.

Автомобиль юлы дүртенче техник категориягә керә. Ютазы районы чикләрендә автомобиль юлының озынлыгы яқынча 25 км тәшкил итә.автомобиль юлы Иске Каразирек һәм Яңа Каразирек торак пунктлары аша уза.

Шулай итеп, Тышкы транспортны үстерү өлешендә программа чаралары түбәндәгеләр булчак: :

1. Региональ һәм җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын төзү һәм реконструкцияләү чараларын (бөтен чорны) муниципаль берәмлекне территорияль планлаштыруда исәпкә алу.
2. Автомобиль юлларын перспективалы төзү коридорларын резервлауны тәэмин итү (бөтен чор).
3. Муниципаль берәмлек чикләрендә федераль һәм региональ әһәмиятле автомобиль юлларын үстерү өчен җир кишәрлекләре бүлеп бирүдә ярдәм күрсәтү (бөтен чор).
4. Федераль һәм региональ әһәмияттәге тимер юлларның һәм автомобиль юлларының бүленгән полосаларыннан һәм саклау зоналарыннан файдалану режимын үтәүне тәэмин итү (бөтен чор).

Жәмәгать транспорты.

Транспорт-икътисадның барлык тармакларының һәм халыкның йөк һәм пассажирлар ташуга ихтыяжын канәгатьләндрә торган, төрле төрдәге продукцияне житештерүчеләр һәм кулланучылар арасында йөртә торган, халыкка һәркем өчен мөмкин булган транспорт хезмәте күрсәтә торган жирлек инфраструктурасының мөһим өлеше. Транспортның тотрыклы һәм нәтижәле эшләве халыкның ташуга ихтыяжын тулысынча канәгатьләндрәү һәм жирлектәге барлык предприятиеләрнең уңышлы эшләве өчен кирәкле шарт булып тора.

Жирлектә пассажир транспортының төп һәм бердәнбер төре булып автобус тора.

Авил жирлеге территориясе буенча түбәндәге автотранспорт маршрутлары уза::

- Урыссу-Бәйрәкә
- Урыссу-Жәлил
- Чаллы – Стәрлетамак (Урыссу аша)

Урыссу авил жирлеге территориясендә автотранспорт предприятиеләре юк.

Жирлектә максатчан хәрәкәтләрнең күбесе шәхси автотранспортка һәм жәяүлеләр йөрешенә туры килә.

Урам-юл челтәре.

Урам-юл челтәре торак пунктларның транспорт, инженерлык һәм социаль инфраструктурасының төп барлыкка китерүче элементы булып тора. Жирлекнең комплекслы үсешендә юл челтәрен һәм инфраструктура объектларын үстерү иң социаль әһәмиятле мәсьәләләрнең берсе булып тора.

Урыссу авил жирлегендә автомобиль юлларының шактый өлеше вак таш белән капланган.

Совет урамы Иске Урыссу авилы торак пунктының үзәк өлеше аша Төнъяк-көнбатыш юнәлештә уза. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлы булып тора. Әлеге урамда мәдәният йорты, администрация, мәктәп, балалар бакчасы, шәхси торак участкалары зонасы, агрозона, почта, кибетләр, мечет урнашкан. Урамның озынлыгы 2 км. Кызыл линияләрдә урамның машина йөрү өлешенең киңлеге 6-7 м тәшкил итә.

Мәктәп урамы көньяк-көнбатыш юнәлештә уза. Бу урамда фельдшер-акушерлык пункты, Иске Урыссу авилының шәхси торак секторы урнашкан. Урамның озынлыгы 1,13 км. Кызыл линияләрдә урамның машина йөрү өлешенең киңлеге 4-5 м тәшкил итә.

Тукай урамы көнчыгыш юнәлештә уза. Әлеге урамда Байлар авилының шәхси торак секторы, кибет, мәдәният йорты урнашкан. Урамның озынлыгы 1,1 км. Кызыл линияләрдә урамның машина йөрү өлешенең киңлеге 5-6 м тәшкил итә.

Елга урамы төньяк-көнбатыш юнәлештә уза. Бу урамда клуб, фельдшер-акушерлык пункты, Каклы Күл авилының шәхси торак секторы урнашкан. Урамның озынлыгы 2,78 км. Кызыл линияләрдә урамның машина йөрү өлешенең киңлеге 3-4 м тәшкил итә.

**Ютазы муниципаль районы Урыссу авыл җирлеге урам-юл челтәре
характеристикасы**

№ п/п	Урамнар исеме	Озынлыгы, м	Машина юлының киңлеге, м	Урамда урнашкан объектлар
Иске Урыссу авылы				
1.	Совет урамы	2000	6-7	- мөдәният йорты; - мәктәп; - балалар бакчасы; - шәхси торак секторы; - агросәнәгать зонасы; почта; - кибет; администрация
2.	Мәктәп урамы	1130	4-5	- шәхси торак секторы; - фельдшер-акушерлык пункты
Байлар авылы				
3.	Тукай урамы	1100	5-6	- шәхси торак секторы; - мөдәният йорты; - кибет
Какылы-Күл авылы				
5.	Елга урамы	2780	3-4	- шәхси торак секторы; - фельдшер-акушерлык пункты; - КФҮ

Транспорт комплексын үстерүнең өстенлекләре.

**Муниципаль берәмлекнең транспорт комплексын үстерүнең төп өстенлекләре
булырга тиеш:**

беренче чиратка (2018 ел):

- гамәлдәге төп урамнарны проект профильләренә җиткерү максатыннан киңәйтү;
- гамәлдәге урам-юл челтәренең юл өслеген ремонтлау һәм реконструкцияләү;
- яңа автомобиль юллары һәм транспорт чишелешләре өчен җир кишәрлекләрен резервлау;

· җирлек территориясендә яңа торак төзелеше буенча урам-юл челтәре төзү;

хисап срогына (2020 ел):

- Ютазы муниципаль районының транспорт комплексына алга таба интеграцияләү;
- җирлекнең аерым торак пунктларында архитектура-планлаштыру чаралары белән бергә хәл ителә торган урам-юл челтәрен тәртипкә китерү;
- җирлектә җәяүлеләр хәрәкәте системасын оештыру өчен тротуарлар һәм җәяүлеләр пространстволары (скверлар, бульварлар) төзү.

Муниципаль берәмлек территориясендә транспорт үсеше хакимиятнең төрле дәрәжәләрендәге: федераль, региональ, муниципаль дәрәжәләрдәге уртак тырышлыктарга юнәлдерелгән комплекслы якин килү нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш.

Авыл җирлегенең транспорт системасын үстерүне планлаштырганда районның һәм тулаем төбәкнең транспорт системасының перспективалы үсешен исәпкә алырга кирәк. Авыл җирлегенең транспорт системасы төбәкнең транспорт системасының бер өлеше

булып тора, шуңа күрә территориядә транспорт инфраструктурасын оптимальләштерүгә бәйле барлык бурычларны хәл итү бары тик муниципаль берәмлекнең җирле үзидарә органнары вәкаләтләре кысаларында гына хәл ителә алмый. Транспорт инфраструктурасын үстерү буенча тәкъдимнәр программасы белән күрсәткечләргә барлык дәрәжәдәге бюджетлар катнашында гамәлгә ашыру күздә тотыла. Дәүләт хакимияте һәм җирле үзидарә органнарының үзара хезмәттәшлеген тәэмин итү буенча оештыру чаралары, Ютазы муниципаль районы җирле үзидарә органнары һәм Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары өчен транспорт инфраструктурасын үстерү буенча инициатив тәкъдимнәр әзерләү җирле үзидарә органнарының бурычлары булчак.

Федераль дәрәжәдә транспорт инфраструктурасын үстерүнең төп юнәлешләре Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 2008 елның 22 ноябрәндәге 1734-р номерлы боерыгы белән расланган Россия Федерациясенә транспорт стратегиясендә билгеләнгән.

Транспорт стратегиясә нигезендә транспорт системасын үстерүнең стратегик максаты-Икътисадны һәм җәмгыятьне инновацион социаль юнәлешле үстерүнең конкурентлыкка сәләтле сыйфатлы транспорт хезмәт күрсәтүләренә ихтыяжларын канәгатьләндерү.

Нәтижәле конкурентлыкка сәләтле транспорт системасын тәзү өчен 3 төп өлеш кирәк:

- конкурентлыкка сәләтле югары сыйфатлы транспорт хезмәтләре күрсәтү;
- конкурентлыкка сәләтле югары сыйфатлы транспорт хезмәтләрен тәэмин иткән дәрәжәдә кирәкле югары житештерүчән имин транспорт инфраструктурасы һәм транспорт чаралары;
- транспорт хезмәтләрен тәкъдим итү дәрәжәсен ихтыяждан арттыру өчен шартлар тудыру (югыйсә конкурент мохит булмаячак).

Муниципаль берәмлекнең транспорт комплексын үстерү өлешендәге чаралар булырга тиеш:

Чара исеме	Объектның урнашу урыны	Тормышка ашыру вакыты
Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын паспортлаштыру һәм инвентаризацияләү, бүленгән полосаларны билгеләү, җирле әһәмияттәге автомобиль юллары биләгән җир кишәрлекләрен теркәү	Урыссу авыл җирлегә	2016-2017
Автомобиль юлларында һәм җирлек урамнарындагы барлык инженерлык корылмаларының техник торышын бәяләп Инвентаризация кирәкле реконструкцияләү яисә яңа төзелеш срокларын һәм күләмнәрен билгеләү	Урыссу авыл җирлегә	2016-2017
Программа карарлары нигезендә муниципаль берәмлекнең торак пунктларында урамнарны этаплап тәзү һәм реконструкцияләүнең муниципаль максатчан программасын эшләү һәм кабул итү.	Урыссу авыл җирлегә	2016-2017
Автомобиль юллары классификациясә нигезендә җирле әһәмияттәге автомобиль юллары исемлеген раслау.	Урыссу авыл җирлегә	2016-2017
Территорияләргә планлаштыру документларын эшләү белән бергә хәл ителә торган юл хәрәкәте иминлегә чаралары комплексын	Урыссу авыл җирлегә	2017-2018

эшлөү һәм гамәлгә ашыру		
Торак пунктлар урамнарын реконструкцияләү, ремонтлау, каты өслек жәү	Урыссу авыл жирлеге	2016-2019
Юлларны һәм тротуарларны комплекслы төзү	торак һәм сәнэгать төзелеше өчен яңа территорияләр үзләштергәндә	перспектива
Тукталыш майданчыкларын жиһазлау һәм жәмәгать транспорты өчен павильоннар урнаштыру	Урыссу авыл жирлеге	2018-2020

Урам-юл челтәрен оптимальләштерү.

Авыл жирлегенең транспорт комплексын үстерүнең югарыда күрсәтелгән өстенлекләре нигезендә программа проектында урам-юл челтәрен оптимальләштерү буенча түбәндә тасвирланган чаралар каралган.

Программа тарафыннан магистраль урам-юл челтәре челтәрен нормативларга туры китереп булдыру буенча тәкъдимнәр бирелә.

Авыл торак пункты һәм авыл жирлеге чикләрендәге урам челтәренең төп исәп-хисап параметрлары 42.13330.2011 " шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

Урам-юл челтәрен төзү нигезенә авылның гамәлдәге һәм планлаштырыла торган районнары арасында элементләр санын арттыру һәм авылның урам-юл челтәрен төбәкнең автомобиль юллары системасына керту идеясе салынган.

Урамнар иерархиясендәге дәрәжә нигезендә аларның һәркайсының аркылы профиле башкарылырга тиеш.

Генераль план проектында торак пункт урамнарының һәм юлларының проектлана торган аркылы профильләре китерелгән. Текст материаллары составында китерелгән аркылы профильләр һәм төп сызымда китерелгән чишелеш схемалары территорияне планлаштыру, юлларны проектлау буенча алдагы эшләрне башкарганда регламентлаштыручы нигезләмәләр буларак карала һәм аныкланырга мөмкин. Машина йөрү өлешләренең киңлеге, чишелеш типлары һәм хәрәкәтнең төп юнәлешләре үзгәрешсез калырга тиеш. Муниципаль берәмлекнең комплекслы транспорт схемасын эзерләгәндә бу аркылы профильләр һәм чишелеш схемалары төзәтелергә мөмкин.

Яңа торак төзелеше районнарында урамнары һәм юлларны проектлаганда Кызыл линиядәге урамнарның проект киңлеген сакларга кирәк, бу киләчәктә жир кишәрлекләрен тартып алу һәм урамнары киңәйтү максатында капитал төзелеш объектларын жимерү буенча кыйммәтле чараларны тормышка ашырудан качарга мөмкинлек бирәчәк. Проектлана торган урамнар норматив тайпылышларны үтәү таләбе үтәлсен өчен рельефта шул рәвешле урнаштырылырга тиеш. Катлаулы геоморфологик факторлар булган шартларда төп урамнары проектлауға һәм төзүгә аерым игътибар бирергә кирәк.

Урыссу авыл жирлегенең урам-юл челтәрен оптимальләштерү

Программада Урыссу авыл жирлеге территориясендә төп урамнар системасын булдыру тәкъдим ителә.

Төп урамнар торак пунктның планировка каркасын формалаштыра, алар буенча торак пунктның төрле өлешләре арасында төп элементләр, жәмәгать транспорты хәрәкәте гамәлгә ашырыла.

Исәпләнгән сроқка торак төзелешнең төп урамнары булачак:

- Иске Урыссу авылы Совет урамы;
- Байлар авылының Тукай урамы;
- * Какылы Күл авылының Елга урамы.

Торак урамнар һәм юллар системасын тәртипкә китерү, Кызыл линияләрне тигезләү, урамнарны яшелләндерү һәм яктырту системаларын булдыру тәкъдим ителә.

Торак пунктның төп урамнары өчен беренче чиратта реконструкция, төзекләндерү, киңәйтү һ. б. чаралар башкарыла.

Тукталыш урыннарын оештыру һәм транспортны озак вакыт саклау.

Автотранспортны жирлек территориясендә саклау, нигездә, предприятие участкалары чикләрендә һәм жирлектә яшәүчеләрнең йорт яны участкаларында башкарыла.

Жирлектә гараж-төзелеш кооперативлары юк.

Киләчәктә, халыкның автомобильләшү дәрәжәсе артуын фаразлап, жәмәгать биналары янында автомобильләр кую урыннарын оештыруны күз алдында тотарга кирәк.

Ведомство һәм йөк автомобильләре жирлекнең коммуналь-склад һәм агросәнәгать зонасында сакланыр дип көтелә. Халыкның жиңел автомобильләрен даими һәм вакытлыча саклау йорт яны кишәрлекләре чикләрендә карала.

Өлеге бүлек буенча үтәргә кирәк булган чаралар:

1. Төзелеш өчен бүлеп бирелә торган участкаларда жәмәгать билгеләнешендәге биналарның проект сыйдырышлылыгы нигезендә кирәкле санда парковка урыннары урнаштыруны административ чаралар белән тәэмин итү (бөтен чор);
2. Хезмәт күрсәтү объектлары янында автостоянкалар төзү (бөтен чор дәвамында);
3. Иң күп тартылган урыннарда жәмәгать тукталышларын оештыру (беренче чират – хисап срогы).

Жәяүлеләр урамнары системасын булдыру: мөмкинлекләре чикләнгән затлар өчен киртәсез мохит тәэмин итү.

Корреспонденция өчен аз гына вакыт аралыгында экологик чиста мохитне саклау өчен торак пунктлар территориясендә программада жәяүлеләр урамнары системасы карала.

Жирлек программасында халыкның аз мобиль төркемнәре өчен киртәсез мохит булдыру күздә тотыла. Бу максаттан жәмәгать биналарын проектлаганда норматив тайпылышлы

пандуслар, тротуарларны камилләштерелгән япмалар һәм барьерлы мохитсез төзелүгә кертелгән барлык кирәкле таләпләр куелырга тиеш.

Әлеге бүлек буенча чаралар:

1. Күбесенчә җәяүлеләр йөри торган урамнар системасын булдыру (исәпләү срогы-перспектива);
2. Төзүчеләр тарафыннан барьерлы мохитсез булдыру таләпләрен үтәүне административ чаралар белән тәэмин итү (бөтен чор).